

Perunkirjoitus

□

Sisällys

- [1 Johdanto](#)
- [2 Käsitteet](#)
  - [2.1 Sukuselvitys ja virkatodistus](#)
- [3 Toimintamallit](#)
  - [3.1 Esimerkki 1](#)
- [4 Asiakirjat](#)
- [5 Perukirja](#)
  - [5.1 Perukirjan liitteet](#)
  - [5.2 Liitteet verotoimistolle](#)
  - [5.3 Liitteet pankille](#)
- [6 Veronpalautus](#)
- [7 Mallipohjat](#)

Johdanto

HUOM! Sivu saattaa sisältää virheitä, puutteita ja vanhentunutta tietoa

Päivitetty 8/2020

Huomaa, että kohdassa 'käsitteet' on kerrottu yksityiskohtia ja ohjeita!

- Ensin selvitetään pesä eli tehdään perunkirjoitus ja sen jälkeen tehdään perinnönjako. Perunkirjoituksessa selvitetään kuolinpesän osakkaat, testamentin saajat ja toissijaiset saajat (kaikki yhdessä ovat osakasluettelo), varat (omaisuus), velat ja tiedot ilmoitetaan verottajalle (veroilmoitus). Toisin sanoen perukirja on kuolinpesän veroilmoitus, jonka perusteella Verohallinto määrää perintöveron.
- Kolmen kuukauden kuluessa kuolemasta ja jokaisesta, jolla on Suomessa kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka.
  - Muutoin haetaan lykkäystä perustellusta syystä kolmen kuukauden sisällä vainajan paikkakunnan verotoimistosta. Haku tehdään OmaVerossa, 'Hakemus perunkirjoitusajan tai perukirjan toimittamisajan pidentämiseksi'. Hakemuksen voi tehdä vainajan puolesta henkilötunnuksella lykkäystä hakevan henkilökohtaisen OmaVeron kautta (4/2020).
- Pakollinen ja tehdään aina, vaikka ei olisi jäänyt omaisuutta. Tekemättä jättäminen tai myöhästyminen voi johtaa Verohallinnon perintöveron määräämiseen perillisille arvion perusteella ja veronkorotuksen.
- Voi tehdä myös itse.
- Perunkirjoituksen jälkeen perintö jaetaan perinnönjaossa, jossa syntyy omistusoikeus perittävän omaisuuteen. Perinnönjaon toteuttamisella ei ole viranomaisesta syntyvää aikamäärettä. Perintövero maksetaan vaikka perintöä ei olisi perinnönjaossa jaettu.
- Yleensä kuolinpesän jäämistöä (omaisuutta) ja juoksevia asioita hoitanut kuolinpesän osakas, usein leski tai lapsi, toimittaa perunkirjoituksen tai muu kuolinpesän osakkaiden keskenään

sopima henkilö, kuten muu kuolinpesän osakas, pesänselvittäjä, vainajan määräämä testamentin toimeenpanija tai muu henkilö. Voi siirtää perunkirjoituksen käytännön toteuttamisen uskotuille miehille.

- Kuolinpesän osakkaalla on **velvollisuus** toimittaa perunkirjoitus. Vainajan leski, jolla on vainajan kanssa avioehto, ei ole vastuussa perunkirjoituksen järjestämisestä ellei hän ole saamassa perintöä testamentilla. Tulee siis huomata, että kenellä on *vastuu* perunkirjoituksen järjestämisestä ja toisaalta kuka sen käytännössä järjestää.
- Jos kuolinpesän osakkaat eivät kykene itse selvittämään pesää, käräjäoikeus määrää hakemuksesta kuolinpesälle ulkopuolisen pesänselvittäjän. Ulkopuolisen pesänselvittäjän selvitysaikana osakkailla ei ole tällöin päätösvaltaa kuolinpesään.
- Asioiden hoidosta päättävät osakkaat yhdessä. Jos on aihetta epäillä syntyvän riitaa osakkaiden kesken johonkin toimenpiteeseen ryhdyttäessä on asiasta sovittava mielellään todisteellisesti ennen toimenpidettä.
- Perunkirjoitus ja perukirja.

Käsitteet

- Arvo-osuustiliote:
- Kuollutta henkilöä kutsutaan esim. perittävä, vainaja.
- Kuolinpesä ("perikunta"): Vainajalta jäänyt omaisuus ja velat. Kuolinpesän osakkaat edustavat kuolinpesää yhdessä perinnönjakoon saakka. Kuolinpesä lakkaa kun perinnönjako on tehty.
- Kuolinpesän osakas: vainajan perilliset.
  - Jos perittävällä ja leskeksi jääneellä puolisollla on avioehto: Leski ei ole kuolinpesän osakas ellei yleistestamentin saaja.
  - Muutoin leski on osakas avio-oikeudella kuuluvan osuuden avioparin yhteenlasketusta omaisuudesta erottamiseen saakka (ositus). Leski voi olla osakas tämän jälkeen myös yleistestamentinsaajana.
  - Lapseton ja naimaton perittävä: Perittävän vanhemmat tai vainajan vanhemman sijaan tulleet perittävän sisarukset tai sisarusten lapset (jälkeläiset).
  - Testamentin saajien osalta ks. kohta 'Testamentti'.
- Käypä arvo:
- Ote väestötietojärjestelmästä: Ks. virkatodistus.
- Perukirja:
- Perunkirjoittaja:
- Perunkirjoitus:
- Perunkirjoitusvelvollinen: Oltava oikeustoimikelpoinen.
  - Oikeustoimikelpoinen:
- Pesänilmoittaja (perunkirjoituksen koollekutsuja):
- Pesän osakas: ks. kuolinpesän osakas.
- Rintaperillinen: Perittävän lapsi.
  - Täysivaltainen:
- Saldotodistus: Pankista saatava 'saldotodistus perunkirjoitusta varten' tai 'asiakkuusselvitys'. Ilmenee saldo ja kertynyt korko.
- Testamentti: Testamenttia etsitään tarvittaessa vainajan papereista, tallelokerosta, vainajan asianajotoimistosta tai lähipiiristä kyselemällä.
  - Perittävän omaisuudesta *suhteellisen osan* perivä on yleistestamentin saaja, joka **on** kuolinpesän osakas.
  - Perittävän omaisuudesta *nimetyt osan* perivä on erityistestamentin saaja, joka **ei ole** kuolinpesän osakas. Nimetty osa on esim. osakehuoneisto tai kulkuneuvo.
- Toissijainen omaisuuden saaja: Perunkirjoitushetkellä perintöön oikeutettu.
- Uskottu mies: Perukirjan laatijat ja perunkirjoituksen toimittajat. Oikeustoimikelpoisia täysi-

ikäisiä henkilöitä. Kykeneviä arvoimaan varallisuutta puolueettomasti. Voivat olla pesän osakkaita, mutta yleensä lakiasiantuntijoita. Erityistä pätevyysvaatimusta ei ole.

Sukuselvitys ja virkatodistus

- "Sukupu". Perittävän ja aiemmin kuolleiden perillisten elämästä tehdään katkeamaton sukuselvitys. Selvityksestä selviää mm. perittävän kaikki asuinpaikat, sukulaisuuteen liittyviä asioita ja erityisesti lapset. Pyydetään perittävästä ja kuolleista kuolinpesän osakkaista. Perittävän osalta hankitaan kaikista seurakunnista tai rekistereistä joissa perittävä on ollut kirjoilla/rekisterissä täytettyään 15 vuotta. Myös jos vainaja on ollut kirjoilla tai asunut ulkomailla, jolloin kannattaa katsoa suurlähetystöjen verkkosivuilta ohjeita.
- Seurakuntaan kuulumattomien osalta tiedot saa Digi- ja väestötietovirastosta ja maistraateista.
- Seurakuntaan (evenkellisluterilaiseen tai ortodoksiseen) kuuluvien osalta:
  - Digi- ja väestötietovirastosta (www.suomi.fi) verkkolomakkeella tai muilla tavoin. Kaikki maistraatit voivat antaa sukuselvityksen 1.10.1999 alkaen niiden osalta jotka ovat kuuluneet seurakuntaan. Voi tilata esim. perukirjan laatija, kuolinpesän osakas, testamentin saaja tai muu henkilö, joka tarvitsee sukuselvitystä hyväksytyä käyttötarkoitusta varten. Palvelussa voi tilata samalla myös muiden henkilöiden sukuselvityksiä / elossaolotodistuksia.
  - TAI viimeisen kotipaikan seurakunnasta, joka sisältää tiedot 1.10.1999 alkaen. Toisin sanoen, viimeisestä seurakunnasta saa kaikki tiedot 1.10.1999 alkaen vaikka perittävä olisi kuulunut eri seurakuntiin. Tätä aikaisemmat tiedot tilataan erikseen kustakin seurakunnasta mihin perittävä on kuulunut. Seurakunnat eivät lähtökohtaisesti pysty hakemaan nimellä tai syntymäajalla kuin jostain määrätystä ajankohdasta, esim. 1960-luvun puolivälistä, joten pyyntö kannattaa lähettää vasta, kun tiedossa on kyseiseen seurakuntaan muuttopäivä tai kyseisestä seurakunnasta poismuuttopäivä. Jos päivämääriä ei muutoin ole tiedossa, ketjua lähdetään selvittämään taaksepäin viimeisimmästä seurakunnasta tilaamalla sieltä ensimmäisenä virkatodistus, josta nähdään seurakuntaan muuttopäivä tai selvitys aloitetaan ensimmäisestä seurakunnasta, jonka virkatodistuksesta nähdään kyseisestä seurakunnasta poismuuttopäivä tai kolmantena vaihtoehtona jostain sellaisesta hetkestä josta tiedetään johonkin seurakuntaan muutto tai poismuuttopäivä.
- Sukuselvitykseen merkitään henkilön tietojen lisäksi seurakuntien ja väestörekisterin väliset muutot, muutot ulkomaille ja takaisin sekä tiedot puolisoista ja lapsista. Joissain tapauksissa myös tiedot vanhemmista.
- Luovutettujen alueiden arkistoista tarvittavat sukuselvitykset tilataan asiakirja- ja tietopyyntönä Mikkelin maakunta-arkistosta eli Kansallisarkistosta, esim. Astia-verkkopalvelun avulla (<https://astia.narc.fi>). Kyseessä on 'Sukuselvitys (julkisoikeudellinen tarkoitus)'. Sukuselvitys tehdään evankelis-luterilaisten ja ortodoksisten seurakuntien sekä siviilirekisterien väestörekisteriasiakirjoista vuoteen 1949 saakka. Tietopyynnön jättämisessä auttaa seuraavat tiedot: Perittävän vanhempien, sisarusten, lapsien ja puolison tiedot. Näiden osalta nimi, syntymäaika ja syntymäpaikkakunta. Perittävän asuinpaikkakunta- ja muuttotiedot.
- Virkatodistus (ote väestötietojärjestelmästä): Pyydetään vainajasta ja *elossa* olevista kuolinpesän osakkaista Digi- ja väestötietovirastosta tai seurakunnan jäsenistä seurakunnasta. Ts. jos perittävä on kuulunut seurakuntiin, ei Digi- ja väestötietovirastosta löydy paikkakuntatietoja. Ks. www.suomi.fi Virkatodistuksen voi tilata usein verkkolomakkeen kautta seurakunnan kotisivuilta. Vainajan osalta pyydetään todistukset kaikista vainajan paikoista, joissa vainaja on ollut kirjoilla. Mainitse, että virkatodistus on perunkirjoitusta varten.

Toimintamallit

Esimerkki 1

1. Maksetaan ja kerätään kuolinpäivän jälkeen syntyvät laskut tai ollaan yhteydessä laskun lähettäjään.
  1. Esimerkiksi pankin puhelinpalvelun avulla tai pankin kanssa muutoin sovitusti perittävän kuolinpesän tileiltä.
  2. Tehdään tarvittaessa valtakirja kuolinpesän pankkiasiointien hoitamiseksi (mahdollisimman laaja) pesän osakkaiden allekirjoituksilla.
2. Ollaan yhteydessä perunkirjoittajaan.
  1. Tehdään tarvittaessa valtakirja perukirjatietojen pyytämiseen.
3. Aloitetaan sukuselvitysten hankinta, joka saattaa kestää pitkään ja on näin syytä aloittaa ajoissa.
4. Hankitaan pesän kaikkien osakkaiden ja lesken yhteystiedot.
5. Valitaan kaksi *uskottua miestä*
6. Hankitaan muut tarvittavat asiakirjat. Suorittaa sovittu pesän osakas tai uskotut miehet.
  1. Ks. *asiakirjat* alla.
7. Selvitetään kiinteistöjen, asunto-osakkeiden ja muun arvokkaan omaisuuden arvot.
8. Selvitetään velat.
9. Määrätään perunkirjoituksen paikka ja aika.
  1. Kutsutaan perunkirjoitukseen kaikki kuolinpesän osakkaat, yleistestamentin saajat, ???eritystestamentin saajat??? ja leski. Jos vainajalla ei ole rintaperillisiä (lapsia), lisäksi kutsutaan toissijaiset perilliset (toissijaiset omaisuuden saajat). Kutsu suullisesti tai mieluummin todistetusti (sähköposti, kirje) hyvissä ajoin. Naimattomalla perittävällä usein perittävän sisarukset ja vanhemmat. Serkut eivät kuulu perillisiin ilman testamenttia. Ks. käsitteet 'Kuolinpesän osakkaat'.
  2. Perunkirjoitus voidaan pitää aikaisintaan kahden viikon kuluttua ilmoituksesta.
  3. Paikalla tai useammalla paikalla järjestettäessä ei ole lähtökohtaisesti merkitystä.
10. Järjestetään perunkirjoitus, johon on todistettavasti kutsuttu kaikki pesän osakkaat.
  1. Syntyy kaksi alkuperäistä allekirjoitettua perukirjakappaletta liitteineen osakkaille.
11. Toimitetaan jäljennös perukirjasta vainajan kuolinhetken kotipaikan verotoimistoon yhden kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta.
12. Toimitetaan jäljennös perukirjasta pesän osakkaille.
13. Toimitetaan jäljennös alaikäisen tai edunvalvonnanalaisten osalta paikalliselle maistraatille.
14. Myydään (realisoidaan) omaisuus tilanteen mukaan.
15. Maksetaan pesän varoista pesän velat.
16. Jos myöhemmin ilmestyy uusia varoja tai velkoja, laaditaan täydennysperukirja tai oikaisuperukirja yhden kuukauden kuluessa ilmaantumisesta.
17. Perilliset huolehtivat perintöveroista ja testamentin saajat lahjaveroista henkilökohtaisesti.
  1. Henkilökohtaisesta perintöveropäätöksestä voi tehdä oikaisuvaatimuksen Verohallinnolle.
18. Suoritetaan perinnönjako lain määräämällä tavalla tai testamentin ollessa kyseessä sen määräysten mukaan, jos *testamentinsaaja* niin vetoaa. Kuolinpesä on jaettava, jos yksikin kuolinpesän osakas sitä vaatii. Kuolinpesää ei ole pakko jakaa, vaan sen voi sopia pidettävän jakamattomana toistaiseksi tai sovittuun pisteeseen saakka (esim. lesken kuolema). Yhteishallinnollisen kuolinpesän hoitamiseen liittyvät päätökset tehdään yksimielisesti yhdessä.
  1. Rintaperilliset voivat vaatia lakiosaansa kuuden kuukauden kuluessa testamentin tiedoksiannosta. Lisäksi perillinen voi moittia testamenttia nostamalla kanteen testamentin saajaa vastaan käräjäoikeudessa kuuden kuukauden kuluessa testamentin

tiedoksiannosta.

19. Kuolinpesän pankkitilien päättäminen. Pankkitilin päättämiseen tarvitaan yleensä valtakirja tai jos osakkaita on vain yksi, tilin lopettamisen voi hoitaa pankin palvelun kautta. Pankki haluaa ensin perukirjan nähtäväksi ja tekee kuolinpesän osakasselvityksen. Tilin voi jättää myös voimaan ja siitä menee kuukausittaiset pankin veloittamat tilinhoitomaksut. Lisäksi esimerkiksi veronpalautus ohjautuu mahdollisesti pankkitilille.

Asiakirjat

1. Sukuselvitys perittävästä: puoliset ja perilliset.
2. Perittävän virkatodistus.
3. Pesän osakkaiden virkatodistukset.
  1. Naimattoman ja lapsettoman perittävän aukottomat perittävän vanhempien sukuselvitykset ja mahdollisten kuolleiden sisarusten sukuselvitykset.
  2. Perittävän kaikista puolisoista sukuselvitys avioliittojen ajalta.
  3. Perittävän kaikista ennen perittävää kuolleista perillisistä sukuselvitys.
  4. Perittävän kaikista elossa olevista perillisistä virkatodistus siltä paikkakunnalta jolla he ovat kirjoilla.
4. Mahdollinen perittävän testamentti.
5. Mahdolliset lahjakirjat ja ennakoperinnöt.
6. Mahdollinen avioehtosopimus.
7. Mahdolliset perittävän muiden puolisoitten kuolemista laaditut perukirjat liitteineen, osituskirjat (erotilanne) ja perinnönjakokirjat.
8. Selvitykset osakkuuksista kuolinpesässä ja niiden perukirjat (perittävä jakamattoman kuolinpesän osakas).
9. Tiedot varallisuudesta: arvo-osuudet, jäsenosuudet (osuuskunnat), oblikaatiot, yritysten osakkeet, pankkitalletukset jne.
  1. Mahdollinen arvo-osuustiliote osakkeista. Tietoja saa myös yrityksistä, joissa osakkeita on.
10. Kiinteistöjen lainhuutotodistukset, kauppakirjat, rasiustodistukset ja kiinteistöveroilmoitukset.
11. Asunto-osakkeiden isännöintitodistukset, kauppakirjat ja osakekirjat.
12. Vakuutuksiin liittyvät varat ja velat (esim. henkivakuutukset).
13. Perittävän kuolemasta johtuvat vakuutuskorvaukset ja avustukset.
14. Perittävän elossa olevan puolison (lesken) varat ja velat.
15. Perittävän elossa olevan puolison (lesken) kanssa yhteiset varat ja velat.
16. Kulkuneuvojen rekisteriotteet.
17. Yritysvarallisuuden osalta omistustiedot ja suoritetaan osatilin päätös.
18. Arvoesineuettelo (tavanomaista arvokkaampi irtaimisto).
19. Tiedot veloista: lainat, luotot, velkajärjestelyt, takaukset, panttaukset jne.
20. Kuolinpäivän jälkeen syntyneiden kulujen tositteet (kuitit) ja maksetut/maksamattomat laskut kuten kuolinilmoitus, hautaustoimiston lasku, hautauslasku, hautakivilaskut, hoivakoti- ja sairaalamaksut, hautajaisten kulut, perunkirjoitus, omaisuuden hoito jne. Pääsäännön mukaan perunkirjoituksen kulut maksetaan pesän varoista.
21. Tositteet kuoleman jälkeen maksetuista perittävän **elinaikaan** kohdistuvista kuluista.
22. Pankkien saldotodistukset kuolinpäivänä.
23. Pankkien asiakkuusilmoitus.
24. Pankkien tiliotteet kuolinpäivästä perunkirjoituspäivään.
25. Pankkilainat.
26. Käteisvarat.
27. Tallelokeroiden sisällöt pankeista.
28. Viimeinen veroilmoitus ja selvitys veronpalautuksesta tai jälkiverosta sekä muista

velvollisuuksista.

29. Ampuma-aseluettelo lupanumeroineen.

30. Muut asiaan liittyvät selvitykset.

Perukirja

Perukirja on luettelo kuolinpesän varoista (omaisuus) ja veloista sekä perintöveroilmoitus.

- Jos useita, vähintään yhdessä tulee olla yhdistettynä kaikki varat ja velat.
- Perintökaari 20 luku.
- Poissaolijoiden osalta merkintä millä tavoin ja milloin perukirjoitustilaisuudesta on ilmoitettu. Perunkirjoitus voidaan suorittaa pesän osakkaan olematta läsnä, kunhan osakkaalle on asianmukaisesti ilmoitettu ajankohdasta. Asianosainen voi valtuuttaa asiamiehen edustamaan itseään.
- Varat ja velat, kummatkin lähtökohtaisesti **käypään arvoon kuolinpäivänä** eli luovutushintaan. Verottaja voi muuttaa hinnan perukirjasta poikkeavasti.
  - Asunto-osakkeet ja omakotitalot: Käypä arvo eikä esim. verotusarvo. Tietoa esim. kiinteistönvälittäjiltä.
  - Pörssiosakkeet: kuolinpäivän osakkeen ostokurssin mukainen keskihinta.
- Merkitään lesken varat ja velat sekä lesken kanssa yhteisvarat ja yhteisvelat kuolinhetkellä.
- Merkitään avio-oikeuden ulkopuolinen omaisuus ja peruste.
- Kuluista, joista ei ole määrää tiedossa, ilmoitetaan kulun nimi ja sitä koskeva rahasumma varauksena.
- Merkitään käyttäkö leski oikeuttaan jäämistöön jakamattomana ja omaisuuden luovuttamattomuudesta perittävän perillisille.
- Pesän osakkaan ollessa tyytymätön perunkirjoitukseen, hän voi toimittaa sen uudestaan.
- Velat maksetaan kuolinpesässä olevista varoista lähtökohtaisesti ennen perinnönjakoa. Kuoleman jälkeen syntyneet kulut, kuten kohtuulliset hautaus- ja perunkirjoituskulut maksetaan ennen muita velkoja viimeistään kulujen eräpäivien mukaan.
  - Jos varat eivät riitä pesän velkojen maksuun ja syntyy negatiivinen tulos, kuolinpesän voi hakea konkurssiin.
  - Lähtökohtaisesti osakkaat eivät henkilökohtaisesti ole vastuussa perittävän itsensä aiheuttamista veloista elleivät osakkaat toimi vilpillisesti tai laiminlyö velvollisuuksia kuten jättäen perunkirjoituksen toimittamatta.
  - Pesän osakkaat vastaavat kuitenkin lähtökohtaisesti pesän lukuun itse tekemistään kuluista perittävän kuoleman jälkeen. Esimerkiksi kohtuuttomista hautajais- ja muista kuluista. Jos kuolinpesän varat eivät riitä hautaus- ja perunkirjoituskuluihin, osakkaat voivat vapaasti niitä maksaa omista varoistaan.
- Velkojen ja laskujen maksun jälkeen jäänyt varallisuus jaetaan perinnönjaossa.
- Perintöveroa pienentävät sallitut vähennykset, kuten hautaus- ja perunkirjoituskulut.

Perukirjan liitteet

Voivat olla kopioita alkuperäisistä asiakirjoista.

1. Sukuselvitys perittävästä.
2. Kuolinpesän osakkaiden virkatodistukset ja/tai sukuselvitykset.
3. Mahdollinen valtakirja, jos kuolinpesän osakas on valtuuttanut asiamiehen edustamaan itseään.
4. Mahdollinen perittävän testamentti.
5. Mahdollinen avioehtosopimus.

6. Mahdollinen perinnöstä luopuminen.
  7. Mahdollinen perittävän puolison kuolemasta laadittu perukirja, osituskirja tai perinnönjakokirja.
- Ei liitetä kuitteja yms.

Liitteet verotoimistolle

1. Perukirja
2. Jakokirja tarvittaessa

Liitteet pankille

1. Perukirja
2. Valtakirja tilin lopettamisesta.

Veronpalautus

- Perukirjan toimittamisen jälkeen Verohallinto tiedustelee mahdolliselle veronpalautukselle tilinumeroa. Se voi olla kuolinpesän vielä käytössä oleva tilinumero tai jonkun muun tilinumero. Lomake on 7926. Lomakkeen voi toimittaa samalla kun perukirjan. Jos osakkaita on useampia, kaikilta tarvitaan valtakirja.

Mallipohjat